

Naslov:

ZDRAVLJICA

Avtor: **France Prešeren**

Obdobje: **Romantika na Slovenskem**

Pomen:

Prešeren je napisal Zdravljico jeseni leta 1844, vendar mu je cenzura objavo preprečila. Ker Prešeren cenzurirane pesmi ni hotel objaviti, v Poezijah ni izšla, ampak šele leta 1848 v Kranjski čbelici, ko je bila cenzura ukinjena.

Povzetek besedila

Pesem je sestavljena iz osmih kitic, od katerih je vsaka zaokrožena celota. Prva kitica je uvodni nagovor, posvečen prijateljem, vinski trti in vinu. Druga kitica je namenjena slovenski zemlji in njenim ljudem ter izraža idejo o enotni Sloveniji. Tretja kitica meri na sovražnike in zatiralce slovenske svobode ter poziva k razbitju absolutizma. Četrta kitica izraža idejo vseslovanskega bratstva in zavezništva. V peti kitici pesnik slavi vse Slovenke, njihovo lepoto in pomembno vlogo v slovenski družbi. Šesta kitica je napitnica slovenskim fantom, njihovemu pogumu, zvestobi domovini in pripravljenosti na boj. V sedmi kitici nadaljuje idejo četrte kitice, ko spregovori o viziji bratskega sožitja vseh ljudi in vseh narodov sveta. Osmo, zadnja kitica je nagovor omizju prijateljev, ki so se zbrali zato, ker mislijo le dobro. Napitnica velja vsem dobrim ljudem in človečnosti.

Besedilo:

Prijatli! Obrodile
so trte vince nam sladko,
ki nam oživlja žile,
srce razjasni in oko,
ki utopi,
vse skrbi,
v potrlih prsih up budi!

Komu narpred veselo
zdravljico, bratje! Čmo zapet!
Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse
kar nas je,
sinov sloveče matere!

V sovražnike 'z oblakov
rodu naj naš'ga treši grom;
prost, ko je bil očakov,

naprej naj bo Slovincov dom;
naj zdrobe
njih roke
si spone, ki jih še teže!

Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo;
otrok, kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo,
de oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša boste last!

Bog živi vas Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice;
ni take je mladenke,
kot naše je krvi dekle;
naj sinov
zarod nov
iz vas bo strah sovražnikov!

Mladenči, zdaj se pije
zdarvljica vaša, vi naš up;
ljubezni domačije
noben naj vam ne usmrti strup;
ker zdaj vas
kakor nas,
jo srčno branit kliče čas!

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
ko, koder sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan,
ko rojak,
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

Nazadnje še, prijatli,
kozarce zase vzdignimo,
ki smo zato se zbratli,
ker dobro v srcu mislimo;
dokaj dni
naj živi
vsak, kar nas dobrih je ljudi!

INTERPRETACIJA

Zdravljica je napitnica, kar se izraža že v naslovu. Je prigodniška pesem, navadno namenjena pivskemu omizju. Toda pesem je napitnica le v izhodišču, saj je Prešeren v njej izrazil aktualne politične razmere in svoj odnos do naroda. Zdravljica pa je tudi likovno oblikovana pesem, saj imajo verzi vseh osmih kitic različno število zlogov (7 — 8 — 7 - 8 — 3 — 3 — 8), ki so pisani sredinsko in tvorijo podobo čaše. V Zdravljici se pojavljajo naslednje teme: domovina, svoboda, enotnost, mir in sožitje med vsemi narodi ter osebna dobrota posameznika.

Domovina je prva in najpomembnejša, domovina je dežela in so ljudje, ki živijo v njej. Svoboda je temeljna pravica in ideal naroda. Ta tema se nanaša na slovensko politično nesamostojnost in zatiranje v času Bachovega absolutizma. Edinstvo, sreča in sprava naroda se tesno povezujejo z njegovo svobodo. Enotnost (edinstvo) in sprava sta za Prešerna pogoj, da si narod pribori svobodo. In samo v svobodi je sreča, ki jo slovenski narod lahko najde v sožitju z drugimi slovanskimi narodi. Miroljubno sožitje med vsemi narodi omogoča svobodo narodnih skupnosti in posameznikov. Osebna dobrota vsakega posameznika je ideal, ki mu nazdravlja pesnik v zadnji kitici. Prijatelji so skupaj zato, ker dobro v srcu mislijo. Prva in zadnja kitica sta okvir osrednjim šestim kiticam, ki izražajo svobodo, enakost in sožitje vseh narodov sveta. Sedma kitica je vsebinski vrh pesmi, v kateri Prešeren združi ideji nacionalizma in internacionalizma. Temeljna ideja Zdravljice je svobodoljubje, je misel, da imajo vsi narodi sveta pravico do svobode in samostojnosti. Ideal je svet brez sporov in vojn, svet prijateljstva, enakopravnosti in povezanosti med ljudmi in narodi sveta. Ker ta ideja najustrezneje izraža načela naše notranje in zunanje politike, je leta 1991 postala slovenska državna himna.